

IN MEMORIAM

RUDOLF FILIPOVIĆ

Zlatar, 15.IX.1916. – Zagreb, 20.XII.2000.

IN MEMORIAM

Akadska karijera Rudolfa Filipovića – koja počinje 1945. godine, kad je imenovan asistentom na Katedri za anglistiku Filozofskoga fakulteta, a završava nakon 55 godina, oko dva mjeseca prije smrti 2000. godine – ostavila je znatnoga traga u hrvatskoj filologiji, a posebno u anglistici. K tome, čestim sudjelovanjem na međunarodnim skupovima, vođenjem projekata od međunarodnog interesa, te svojom komunikativnošću, Rudolf Filipović bio je zapažen i neobično popularan među evropskim anglistima, a i među slavistima, osobito u SAD. Dobro je da je našu filologiju predstavljala u svijetu osoba takva znanstvenog i ljudskoga profila.

Znanstveni početak bio mu je u području koje bi danas pripadalo kulturalnim studijama. Doktorirao je disertacijom *Odjeci engleske književnosti u Hrvatskoj u 19. stoljeću*. Taj je rad, nadopunjen novim podacima, objavljen kao knjiga 1972. pod naslovom *Englesko-hrvatske kulturne veze* i nezaobilazan je u istraživanjima kulturalnih dodira s anglosaksonskim svijetom.

Za znanstveno usmjerenje i razvoj mladog asistenta Filipovića važan je bio jednogodišnji boravak u Britaniji 1945/46., na Sveučilištu u Sheffieldu, gdje je izučavao suvremenu (onovremenu) lingvistiku, a posebno ga je zainteresirala fonetika. Nakon što postaje docent 1950., utemeljuje Katedru za engleski jezik (do tada je postojala samo jedna katedra: za jezik i književnost) i upućuje je prema modernoj lingvistici, koja je u ono vrijeme značila u anglistici deskriptivizam i strukturalizam s odjecima u primijenjenoj lingvistici. Utjecaj toga njegova usmjerenja osjetili smo mi njegovi studenti preko novih kolegija koje je uveo na anglistici i postajali svjesni, u stanovitoj mjeri, nekih novih lingvističkih spoznaja, dok smo na primijenjenoj razini uvidjeli djelotvornost opisne fonetike u ovladavanju engleskim izgovorom. Njegova knjiga *Engleski izgovor* (1954.) bila je u tom pogledu utjecajna. U međuvremenu R. Filipović izabran je na Filozofskom fakultetu za izvanrednoga (1957.) te za redovitog profesora (1961.).

Svoj je lingvistički uvid Filipović prenosio i u udžbenike za srednje škole i u svoju *Gramatiku engleskog jezika* (1951.), koju prerađuje i prevodi na engleski pa je kao *An Outline of English Grammar* doživjela preko dvadeset izdanja. Ovdje treba spomenuti da je uz pomoć suradnika sastavio i uredio opsežan *Englesko-hrvatski rječnik* (1955.), koji je također imao velik broj dopunjenih izdanja. Radio je na novom izdanju toga rječnika iz dana u dan do pred smrt. Tim segmentom svoje djelatnosti R. Filipović pridonio je stabilizaciji nastave engleskoga jezika u našim školama, koja prije 1945. nije imala u nas tradicije kakvu su imale nastave drugih svjetskih jezika.

Prvi veći lingvistički rad, utemeljen na strukturalističkom tumačenju fonema, jest njegova knjiga *The Phonemic Analysis of English Loan Words in Croatian* (1960.). Njome je označio i svoj daljnji istraživački put, koji će se kretati u području jezičnih dodira. Slijedile su knjige *Kontakti jezika u teoriji i praksi* (1970.), *Teorija jezika u kontaktu* (1986.) te *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku* (1990.).

Vodio je projekte međunarodnoga značenja kao što je bio obiman projekt kontrastivnog proučavanja polazeći od engleskog jezika prema hrvatskom i od hrvatskoga prema engleskom s teorijskom i primijenjenom svrhom. U vezi s tim projektom uredio je desetke publikacija (*Reports, Studies*), koje na žalost nisu onoliko poznate koliko zavređuju. Na projektu *Engleski element u evropskim jezicima* još se uvijek radi, a dosadašnji su rezultati objavljeni u nekoliko knjiga.

Rudolf Filipović bio je informiran znanstvenik s izvanrednim organizacijskim sposobnostima, što, čini se, nije česta pojava. Plod tih njegovih kvaliteta jesu — pored solidne organizacije Katedre za engleski jezik i Odsjeka za anglistiku te spomenutih projekata — i časopisi *Studia Romanica et Analica Zagrabien-sia*, kojemu je bio jedan od osnivača, i *Strani jezici*, koji je pokrenuo uz potporu izdavača. Godinama je marljivo uređivao i *Filologiju*, časopis koji je, zbog svoje otvorenosti, važan za hrvatsku jezičnu znanost.

Te Filipovićeve sposobnosti zapažene su i u međunarodnim lingvističkim krugovima pa je bio izabran za predsjednika *Societas Linguistica Europaea* i *Fédération internationale de professeurs de langues vivantes*. Akademik je postao 1979. godine.

Njegova potpuna bibliografija impresivna je, ali ne može uključiti tople ljudske crte koje su krasile Rudolfa Filipovića (Rudija za prijatelje, a Filipa za studente), nezaboravne za sve one što su s njime dolazili u dodir. Zbog toga svega njegov odlazak osjećamo kao velik gubitak i neispunjivu prazninu među nama filolozima.

Damir Kalogjera